

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 82/08-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2008 prerokoval sťažnosť Ing. V. M. a D. M., obaja bytom H., zastúpených advokátom JUDr. D. K., S., vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Senica č. k. SI - 4 C 67/2003-80 z 23. novembra 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 41 Co 21/2007-124 z 31. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. M. a D. M. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 25. februára 2008 doručené podanie Ing. V. M. a D. M., obaja bytom H. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. D. K., S., ktoré bolo označené ako „*Podnet na začatie konania pred Ústavným súdom SR podľa § 18 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.*“.

Ústavný súd napriek označeniu podania ako podnet, ktorý bol zrušený s účinnosťou od 1. júla 2001 ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., posúdil podanie sťažovateľov z hľadiska jeho obsahu ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) č. k. SI - 4 C 67/2003-80 z 23. novembra 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 41 Co 21/2007-124 z 31. októbra 2007 vo veci ich žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„...Boli porušené naše základné ľudské práva menovite právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Postupom Okresného súdu v Senici v konaní SI 4 C 67/2003 a Krajského súdu v Trnave v konaní 41 Co 21/2007 nám bolo znemožnené domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva. Toto nám bolo znemožnené tým, že oba súdy dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdili a napokon v rozpore so skutočnosťou konštatovali, že vo veci nemáme naliehavý právny záujem. Tým nám znemožnili súdnu ochranu a nesprávnymi rozhodnutiami nás zbavili nášho majetku. Týmto porušili aj naše ústavné právo vlastniť majetok, ktoré je zaručené čl. 20 Ústavy SR.

Napadnutým rozsudkom SI 4 C 67/2003 zo dňa 23. 11. 2009 Okr. súd v Senici rozhodol vo veci nás žalobcov... tak, že žalobu o neplatnosť kúpnej zmluvy zamietol...

Tento rozsudok sme napadli odvolaním dňa 20. 2. 2007. Napadnutému rozsudku sme vytýkali nesprávne zistenie skutkového stavu v tom smere, že v rozpore s prevedením dokazovania tvrdil, že neexistovala dohoda o prevode nehnuteľností tretej osobe. Ďalej sme napadnutému rozsudku vytýkali, že nesprávne posúdil otázku aktívnej legitímácie, keď konštatoval, že nemáme naliehavý právny záujem a teda nie sme aktívne legitímovaní na podanie tejto žaloby. Napriek našim výhradám však Krajský súd v Trnave rozsudkom 41 Co 21/2007 zo dňa 31. 10. 2007 napadnutý rozsudok Okr. súdu Senica vo veci samej potvrdil...“

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Rozsudkom Okresného súdu v Senici SI 4 C 67/2003 zo dňa 23. 11. 2006 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave 41 Co 21/2007 bolo porušené právo manž. Ing. V. M. a D. r. S. na súdnu ochranu zakotvené v čl. 46 Ústavy SR a právo vlastníť majetok zakotvené v čl. 20 Ústavy SR.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa

namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

1. Sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva upraveného podľa čl. 46 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. SI-4 C 67/2003-80 z 23. novembra 2006. Aj keď sťažovatelia neoznačili presne, porušenie ktorého základného práva upraveného v čl. 46 ústavy namietajú, z obsahu sťažnosti vyplýva, že namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd z tohto hľadiska posudzoval predmetnú sťažnosť.

Článok 46 ods. 1 ústavy je východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany zaručenej ústavou v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy).

Podľa ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o návrhoch, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

Sťažovatelia tým, že podali odvolanie proti predmetnému rozsudku okresného súdu, sami uznali, že majú k dispozícii opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Vychádzajúc z týchto záverov ústavný súd nezistil dôvod na to, aby sa v tejto veci neriadil princípom subsidiarity svojej právomoci, ktorý je ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy. Aplikujúc svoju subsidiárnu právomoc podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v časti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. SI-4 C 67/2003-80 z 23. novembra 2006 pre nedostatok svojej právomoci.

Sťažovatelia ďalej namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 41 Co 21/2007-124 z 31. októbra 2007, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. SI-4 C 67/2003-80 z 23. novembra 2006, ktorým tento súd zamietol ich žalobu s tým, že nie sú aktívne legitimovaní na podanie žaloby a v konaní nepreukázali naliehavý právny záujem.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom tohto základného práva je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu konať vo veci. K jeho porušeniu by mohlo dôjsť iba v tom prípade, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Sťažovatelia v sťažnosti doručenej ústavnému súdu namietané porušenie označených základných práv rozsudkom krajského súdu odôvodňujú rovnako, ako argumentovali v odvolaní proti rozsudku okresného súdu. S právnym názorom krajského súdu, ktorým tento súd odôvodnil potvrdenie meritórneho rozsudku okresného súdu na základe podaného odvolania, sťažovatelia nesúhlasia a od tohto svojho názoru odvodzujú porušenie označených základných práv rozsudkom krajského súdu.

Ústavný súd vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a uplatňovania s ústavou, resp. s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím

došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

Kľúčovou otázkou bolo preto posúdenie rozhodnutia krajského súdu z týchto hľadísk, a to najmä jeho právneho názoru na naliehavý právny záujem sťažovateľov. K otázke naliehavého právneho záujmu krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol:

„Žalobcovia tvrdili, že naliehavý právny záujem na určení kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností neplatnou spočíva v tom, aby vlastními predmetných nehnuteľností boli žalovaná v 3. rade a jej manžel, lebo len vtedy sa dá realizovať dohoda o odpredaji predmetných nehnuteľností tretej osobe za trhovú cenu a aby žalobcovia neboli z pôvodne ich rodinného domu vystáňovaní. Žalobcovia tvrdili, že kúpna zmluva o prevode nehnuteľností uzavretá medzi žalovanou v 3. rade v postavení predávajúcej a manželmi žalovanými v 1. a 2. rade v postavení kupujúcich dňa 2. 7. 2001 je absolútne neplatná v zmysle § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právny úkon, ktorého predmetom je plnenie nemožné, je neplatný. V prípade absolútnej neplatnosti právneho úkonu táto nastáva priamo zo zákona (ex lege) a pôsobí od začiatku (ex tunc) voči každému. Každý sa jej bez časového obmedzenia môže dovolávať súdnou i mimosúdnou cestou, ale len v prípade ak má na tom naliehavý právny záujem. Verejný záujem prevažuje nad osobnými záujmami účastníkov absolútne neplatného právneho úkonu. Podľa názoru odvolacieho súdu aj v prípade, ak by bola určená predmetná kúpna zmluva neplatnou neobnoví sa automaticky vlastníctvo žalovanej v 3. rade a aj v prípade, ak by sa vlastníctvo žalovanej v 3. rade obnovilo môže rovnakým spôsobom ako žalovaní v 1. a 2. rade titulom vlastníctva žiadať vypratanie žalobcov v 1. a 2. rade, pretože bývajú v predmetných nehnuteľnostiach neoprávnené (nebol zistený právny dôvod užívania predmetných nehnuteľností žalobcami). Zo spisu Okresného súdu Senica sp. zn. SI - 3 C/95/2002 vyplýva, že predmetom konania je vypratanie nehnuteľností, ktoré sú predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 2. 7. 2001, ktorej neplatnosti sa žalobcovia domáhajú. Konanie o vypratanie

nehnutelnosti začalo na návrh žalobcov P. S. a Š. S., ktorí sú žalovanými v 1. a 2. rade v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy doručenom súdu dňa 9. 7. 2002 a žalovanými sú D. M. a Ing. V. M., ktorí sú žalobcami v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy.

Z uvedených skutočností po ich právnom posúdení odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na požadovanom určení kúpnej zmluvy zo dňa 2. 7. 2001 uzavretej medzi žalovanými neplatnou. Platnosť (neplatnosť) kúpnej zmluvy zo dňa 2. 7. 2001 uzavretej medzi žalovanými bude riešená v rámci predbežnej otázky v zmysle § 135 ods. 2 O. s. p. určenia vlastníckeho práva žalobcov v konaní o vypratanie predmetných nehnuteľností, ktoré je tvrdené hmotno-právnym predpokladom vypratania predmetných nehnuteľností žalobcami v konaní o vypratanie predmetných nehnuteľností.

Keďže nebol splnený procesno-právny predpoklad úspešnosti určovacej žaloby, pokiaľ súd prvého stupňa žalobu na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol postupoval správne.“

Krajský súd sa podľa názoru ústavného súdu neodchýlil od štandardnej judikatúry všeobecných súdov, podľa ktorej o naliehavý právny záujem by išlo v tom prípade, ak by bolo ohrozené právo žalobcov alebo ak by sa bez tohto určenia ich práva stalo ich postavenie neistým. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu správne rozhodol, keď potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľov o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu absencie ich naliehavého právneho záujmu na tomto určení, pretože platnosť/neplatnosť kúpnej zmluvy bude predmetom konania o vypratanie nehnuteľností v konaní vedenom Okresným súdom v Skalica pod sp. zn. 3 C 95/02, ktoré bolo 29. augusta 2003 prerušené.

Rozhodnutie krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nie je ani neodôvodnené, ani svojvoľné, t. j. také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu.

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za porušenie základného práva pritom nemožno považovať neúspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, preto nie je možné považovať nevyhovenie návrhu v konaní pred všeobecným súdom za porušenie tohto práva (I. ÚS 3/97).

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu č. k. 41 Co 21/ 2007-124 a namietaným porušením (prípadne odoprením či odňatím) práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, odmietol ich sťažnosť v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovatelia namietajú porušenie svojho vlastníckeho práva podľa čl. 20 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. SI-4 C 67/2003-80 z 23. novembra 2006 a rozsudkom krajského súdu č. k. 41 Co 21/2007-124 z 31. októbra 2007. Aj keď sťažovatelia ani v tomto prípade neoznačili, porušenie ktorého základného práva upraveného v čl. 20 ústavy namietajú, z obsahu sťažnosti vyplýva, že ide o základné právo vlastníť majetok a o poskytnutie mu ochrany podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Podľa svojej stabilizovanej judikatúry (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 326/07) ústavný súd zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až 50 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Z uvedeného vyplýva, že porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy možno v konaní pred ústavným súdom zásadne namietat' len v spojení s namietaním porušenia základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов podľa čl. 46 až 48 ústavy.

Táto právomoc ústavného súdu však nie je zároveň spojená so vznikom jeho oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov.

Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. III. ÚS 53/02, I. ÚS 20/03). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a preto je podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Ústavný súd v okolnostiach prípadu nezistil, že by rozhodnutia všeobecných súdov (okresného súdu a krajského súdu) boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takomto prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov týchto súdov.

Keďže označené rozhodnutia všeobecných súdov, ako aj dôvody uvádzané sťažovateľmi v sťažnosti neobsahujú také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušenie ktorého namietali, ústavný súd dospel k záveru, že nemohlo byť porušené ani základné právo sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Preto ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov ako celok, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2008